

Sons i Entonació (21536)

Titulació / estudi: Grau en Llengües Aplicades

Curs: tercer

Trimestre: tercer

Nombre de crèdits ECTS: 4

Hores de dedicació de l'estudiant: 100

Tipus d'assignatura: Optativa

Professors / s GG: Pilar Prieto

Llengua de docència: Català

1. Presentació de l'assignatura

L'assignatura ofereix als estudiants una visió general dels principals conceptes que permeten descriure i explicar l'estructura i el funcionament de les llengües des del punt de vista fònic. Amb aquesta finalitat es descriuen les unitats i els constituents sonors bàsics, els processos fonològics i els principis que afecten aquest àmbit de la llengua. Encara que es revisarà el funcionament d'altres llengües, l'assignatura se centrarà en l'anàlisi fonètica i fonològica del català i s'estudiaran les propietats articulatòries i acústiques de vocals i consonants, així com els processos fonològics dels dialectes del català. D'acord amb l'orientació del grau, s'hi inclouran els àmbits de la lingüística aplicada on l'àmbit oral és predominant, així com les seves aplicacions més pràctiques.

2. Competències que s'han d'assolir

L'assignatura té com a objectiu que els estudiants coneguin els conceptes fonamentals de fonètica i de fonologia i que siguin capaços d'aplicar-los en l'anàlisi i la descripció de l'estructura fònica de les llengües naturals, i molt especialment del català.

Competències a assolir:

- Capacitat de discriminar i de representar gràficament mitjançant l'AFI seqüències lingüístiques.
- Capacitat de descriure des del punt de vista articulatori i acústic seqüències lingüístiques.
- Capacitat de descriure des del punt de vista prosòdic enunciats lingüístics.
- Aplicació de conceptes bàsics de fonètica a l'anàlisi de produccions orals.
- Aplicació de conceptes bàsics de fonologia a l'anàlisi de produccions orals.
- Maneig de bibliografia específica
- Capacitat per desenvolupar activitats d'aprenentatge en grup

- Aplicació de conceptes bàsics de fonètica i de fonologia al terreny de la lingüística aplicada i les indústries de la llengua.

3. Continguts

1. **Introducció [12 d'abril]**. Fonètica i fonologia. Interfície fonètica-fonologia. La fonologia de laboratori. La productivitat dels processos fonològics. La freqüència d'ús, el coneixement fonològic i el canvi fonològic. Fonologització i productivitat. Metodologies de la fonologia de laboratori. Models probabilístics de la fonologia.

Pràctiques [15 d'abril]: Transcripció fonètica de textos escrits.

2. **Fonètica articulatòria [19 d'abril]**. Propietats articulatòries dels sons. La coarticulació, la temporització de gestos articuladoris i altres fenòmens de contacte. Tècniques instrumentals d'anàlisi articulatòria. Les propietats dels sons del català. La transcripció fonètica.

Pràctiques [22 d'abril]: Transcripció fonètica de textos orals mitjançant Praat.

3. **Fonètica acústica [26 d'abril]**. Propietats acústiques de les vocals. Propietats acústiques de les consonants. El VOT. El to fonamental. L'anàlisi espectral.

Pràctiques [29 d'abril]: Anàlisi acústica i transcripció fonètica de textos orals mitjançant Praat.

Explicar la primera pràctica individual: anàlisi fonètica d'un text oral; entrega el 13 de maig.

4. **Fonologia [3 de maig]**. Introducció a les teories fonològiques. La percepció dels sons. Indicis perceptius de la categorització dels sons. Principals processos fonològics. La fonologia del català. Sistemes vocàlics dels dialectes catalans. Fenòmens vocàlics en varietats del català. Fenòmens relacionats amb la sonoritat. Ensordiment final i assimilació regressiva de sonoritat. Lenició contextual de /b, d, g/.

Pràctiques [6 de maig]: Anàlisi de fragments orals dels dialectes catalans mitjançant Praat.

5. **La fonologia prosòdica [10 i 17 de maig]**. Introducció a la fonologia entonativa. Teories fonològiques de l'entonació. Entonació i accent. Patrons entonatius. Unitats bàsiques: accents tonals i accents de frontera. Coordinació entre els moviments entonatius i la tira fònica. La prosòdia audiovisual i la gestualitat.

Pràctiques [13 de maig]: Transcripció prosòdica de textos orals mitjançant Praat.

6. El desenvolupament fonològic i prosòdic [24 de maig]. El desenvolupament de la fonètica i la fonologia. Etapa de segmentació i categorització (primer any). Sensibilitat a les propietats prosòdiques (accent, ritme, propietats fonotàctiques) de la pròpia llengua. L'efecte de la freqüència en l'input. La discriminació fonètica i fonològica. Etapa de produccions inicials (a partir del primer any).

Pràctiques [27 de maig]: Anàlisi de l'etapa en el desenvolupament fonològic d'infants mitjançant ELAN.

Explicar la segona pràctica (individual o en grup): gravar i descriure un infant que tingui entre 2 i 3 anys durant 5 minuts; entrega el dia 10 de juny.

7. Els corpus orals [31 de maig]. Tipus, característiques, aplicació a la recerca teòrica i d'enginyeria lingüística, a la docència i als àmbits aplicats. Corpus orals en català. Explotació i constitució. Tècniques d'enregistrament i codificació de dades. Etiquetatge prosòdic, gestual i pragmàtic. La protecció de dades personals.

Pràctiques [3 de juny]: Anàlisi d'un corpus oral de parla infantil mitjançant ELAN.

8. L'estàndard oral [7 de juny]. Models ortològics, en particular el català. Proposta d'estàndard oral de l'Institut d'Estudis Catalans. Els equilibris geopolítics entre diversitat interna de les llengües i globalització de les indústries de la veu. Sistemes experts per modelar els referents de qualitat lingüística.

Pràctiques [10 de juny]: Anàlisi ortològic de textos orals.

Explicar la tercera pràctica (individual o en grup): analitzar ortològicament i des del punt de vista comunicatiu un programa televisiu o radiofònic; entrega el dia 25 d juny.

9. Tecnologies de la parla i aplicacions de la llengua oral [14 de juny]. Síntesi (Text-to-Speech o TTS) i reconeixement de la parla. Sistemes multimodals de producció i reconeixement de la parla. Fonètica forense. Logopèdia. Ensenyament de la pronúncia en l'ensenyament llengües.

4. Avaluació

Avaluació ordinària

La qualificació final de l'assignatura es derivarà de les següents:

2 pràctiques individuals, que valdran un 20% cadascuna (40% en total)

1 pràctica de presentació oral en grup, que valdrà un 25%

1 examen final, que valdrà un 35%

Per aprovar l'assignatura serà imprescindible haver aprovat per separat les pràctiques (individuals i en grup, 65% de la nota final) i l'examen (l'altre 35%). Un suspens

d'alguna de les dues parts significarà tenir un suspens de l'assignatura, i obligarà l'estudiant suspès a recuperar (només) la part suspesa.

Recuperació

Les tasques de recuperació s'adaptaran al motiu del suspens, tal i com segueix:

En el cas d'un suspens motivat per no haver aprovat la part de pràctiques individuals, caldrà fer una o més pràctiques equivalents a les suspeses, plantejades en els mateixos termes. En el cas d'un suspens motivat per no haver aprovat la pràctica en grup, caldrà fer una pràctica equivalent però de manera individual. Les pràctiques de recuperació es podran anar fent i lliurant des del suspens de l'assignatura fins a l'inici dels exàmens de recuperació.

En el cas d'un suspens motivat per no haver aprovat l'examen, caldrà tornar a fer un examen equivalent. L'examen de recuperació tindrà lloc al mes de juliol, d'acord amb el calendari d'exàmens de la Facultat de Traducció.

D'acord amb el Nou Marc d'Avaluació de la Universitat Pompeu Fabra, només es poden presentar a recuperació els estudiants que hagin suspès l'avaluació ordinària, és a dir, un estudiant amb un No Presentat no es pot presentar a recuperació. En aquesta assignatura, un estudiant que es vulgui presentar a la recuperació tant de les pràctiques com de l'examen ha d'haver lliurat, al final del trimestre, un mínim de dues pràctiques.

Consulteu la normativa a:

<http://www.upf.edu/intranet/secretaria-grau/expedient/marcavaluacio/FAQSV2.pdf>

Avaluació		Recuperació		
Activitat d'avaluació	Ponderació sobre la nota final	Recuperable/ No recuperable	Ponderació sobre la nota final	Forma de recuperació
Pràctiques individuals	40% (20% cadascuna)	Recuperable	40% (20% cadascuna)	Equivalent
Pràctica en grup	25%	Recuperable	25%	Pràctica individual equivalent
Examen final	35%	Recuperable	35%	Equivalent
Total	100%		100%	

6. Bibliografia bàsica de l'assignatura

Bonet, Eulàlia, Maria-Rosa Lloret i Joan Mascaró (1997). *Manual de transcripció fonètica*. Bellaterra: Publicacions de la UAB.

Bonet, Eulàlia i Maria-Rosa Lloret (1998). *Fonologia catalana*. Barcelona: Ariel.

Lloret, Maria-Rosa (2011). *La fonologia del català*. Barcelona: Editorial Santillana.

Clark, John & Yallop, Colin (2006): *An Introduction to Phonetics and Phonology*, Second edition. Oxford & Cambridge, MA: Blackwell, 3rd edition.

Prieto, Pilar (2004) *Fonètica i fonologia. Els sons del català*. Barcelona: Edicions de la UOC (amb CD-ROM).